

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP ĐÀO TẠO KỸ NĂNG MỀM CHO NGƯỜI HỌC TẠI TRƯỜNG CAO ĐẲNG ĐIỆN BIÊN

Hà Huyền Trang
Trường Cao đẳng Điện Biên

Tóm tắt: Nhằm đánh giá thực trạng đào tạo kỹ năng mềm, qua đó đề xuất các giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo kỹ năng mềm cho người học tại trường Cao đẳng Điện Biên, tác giả đã thực hiện khảo sát 30 người là cán bộ quản lý, giảng viên và người học. Kết quả cho thấy, công tác đào tạo kỹ năng mềm cho người học tại Trường đã đạt được những kết quả tích cực, tuy nhiên để nâng cao chất lượng đào tạo kỹ năng mềm cho người học tại Trường Cao đẳng Điện Biên trong thời gian tới cần triển khai 4 giải pháp gồm (i) Tổ chức tuyên truyền nâng cao nhận thức cho đội ngũ giáo dục trong Trường về vị trí, vai trò và tầm quan trọng của việc đào tạo kỹ năng mềm cho người học; (ii) Lựa chọn kỹ năng mềm phù hợp với chương trình đào tạo và mục tiêu của Trường; (iii) Xây dựng kế hoạch lồng ghép giáo dục kỹ năng mềm cho người học vào chương trình đào tạo; (iv) Tổ chức rèn luyện kỹ năng mềm cho người học thông qua hoạt động ngoại khóa.

Từ khóa: Kỹ năng mềm, đào tạo, Cao đẳng Điện Biên.

CURRENT SITUATION AND SOLUTIONS FOR SOFT SKILLS TRAINING FOR LEARNERS AT DIEN BIEN COLLEGE

Abstract: To assess the current situation of soft skills training and propose solutions to improve the quality of soft skills education for learners at Dien Bien College, we conducted a survey of 30 participants, including administrators, lecturers, and students. The results indicate that soft skills training at the institution has achieved positive outcomes. However, to further enhance its effectiveness in the coming time, four solutions should be implemented: (i) raising awareness among educators in the College about the significance, position, and role of soft skills training for learners; (ii) selecting appropriate soft skills that align with the curriculum and objectives of the College; (iii) developing plans to integrate soft skills education into the training programs; and (iv) organizing extracurricular activities to help learners practice and strengthen their soft skills.

Keywords: Soft skills, training, Dien Bien College.

Nhận bài: 22/10/2025

Phản biện: 22/10/2025

Duyệt đăng: 26/10/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Kiến thức chuyên môn do nhà trường cung cấp là nền tảng hình thành sự nghiệp, nhưng một mình nó chưa đủ giúp người học thích ứng trước tương lai bất định và biến động nhanh. Vì vậy, cơ sở giáo dục cần trang bị song song kỹ năng chuyên môn và các năng lực hỗ trợ, trong đó kỹ năng mềm (KNM) là hành trang thiết yếu. Bối cảnh toàn cầu hiện nay—chịu tác động đồng thời của khủng hoảng y tế, biến động kinh tế—địa chính trị, sức ép xã hội và môi trường—đang tái định hình thị trường lao động và yêu cầu kỹ năng (WEF, 2023). Nhiều quốc gia đã cải cách mạnh mẽ để phát triển kỹ năng (ví dụ báo cáo “Kỹ năng cho Úc”, 2012), còn tại châu Á và ASEAN, nhu cầu lao động có kỹ năng tăng nhanh cùng tốc độ tăng trưởng (WB, 2015). Ở Việt Nam, hầu hết ngành nghề đều đòi hỏi KNM bên cạnh chuyên môn; các chuẩn đầu ra, định hướng đổi mới giáo dục và các dự án như EMVITET đều nhấn mạnh năng lực thiết yếu của giáo dục 4.0. Văn bản pháp luật quy định chuẩn đầu ra gồm phẩm chất, kiến thức, kỹ năng, tự chủ và trách nhiệm; Đại hội XIII xác quyết đào tạo con người có đạo đức, kỷ luật, kỹ năng sống—lao động, ngoại ngữ, CNTT, tư duy sáng tạo và hội nhập.

Trong thực tiễn, các trường yêu cầu người học đạt các KNM cơ bản và nâng cao để nhanh chóng hòa nhập thị trường lao động. Trường Cao đẳng Điện Biên đã nhận thức tầm quan trọng của KNM và tổ chức rèn luyện các năng lực như thuyết trình, quản lý cảm xúc, giao tiếp—xây dựng quan hệ và đàm phán, bên cạnh đào tạo chuyên môn. Tuy vậy, nhu cầu người học vẫn chưa được đáp ứng do áp lực chương trình chuyên ngành, thói quen rèn luyện KNM còn hạn chế, và giảng dạy chủ yếu tập trung vào kiến thức. Hệ quả là sinh viên mới tốt nghiệp lúng túng khi phỏng vấn, doanh nghiệp phải đào tạo lại KNM. Do đó, đào tạo KNM cần được xác định là nội dung bắt buộc, tích hợp trong chương trình để người học đáp ứng yêu cầu doanh nghiệp và xã hội.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Phương pháp nghiên cứu

Đối tượng khảo sát: Thực hiện phỏng vấn đối với 30 người gồm cán bộ, giảng viên và người học.

Nội dung nghiên cứu:

+ Đánh giá thực trạng công tác đào tạo KNM cho người học tại Nhà trường.

+ Đề xuất giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo KNM cho người học tại Nhà trường.

Phương pháp khảo sát: sử dụng bảng câu hỏi, phiếu phỏng vấn dành cho cán bộ, giảng viên và người học bao gồm các nội dung liên quan đến thực trạng hoạt động giáo dục KNM cho người học tại Trường.

Phương pháp xử lý số liệu: phần mềm microsoft excel 2010 và phương pháp thường quy.

2.2. Kết quả và thảo luận

2.2.1. Nhận thức về đào tạo KNM cho người học tại trường Cao đẳng Điện Biên

** Đánh giá tầm quan trọng của việc đào tạo KNM cho người học*

Các nghiên cứu lý thuyết và thực tiễn đã cho thấy tầm quan trọng của việc đào tạo KNM cho người học. Để đánh giá đúng mức nhận thức về tầm quan trọng của việc đào tạo KNM cho người học tại Cao đẳng Điện Biên, nghiên cứu này đã tiến hành khảo sát 30 người. Kết quả khảo sát cho thấy, mức độ đánh giá tập trung vào mức độ “Quan trọng”, đạt 56,67%; mức độ “Rất quan trọng” đạt 13,33%. Tuy nhiên, vẫn còn 3,33% số người trả lời trả lời “Không quan trọng”; 16,67% số người trả lời trả lời “Ít quan trọng” và có tới 10,0% số người trả lời trả lời “Khá quan trọng”, cao hơn kết quả đánh giá “Rất quan trọng”. Kết quả khảo sát này tương đương với kết quả khảo sát tại một số trường đại học tại Thành phố Hồ Chí Minh ở mức độ “Quan trọng”. Với 98 người được khảo sát, 57,14% đánh giá KNM là “Quan trọng” (với 56/98 người). Tuy nhiên, ở mức đánh giá “Rất quan trọng”, tỷ lệ đánh giá đạt 21,43% (với 21/98 người). Các kết quả nghiên cứu trước đây của Lai và cs. (2021); Nguyễn (2021&2022),... cũng đã chỉ ra tầm quan trọng của việc đào tạo và rèn luyện KNM cho người học. Trong đánh giá của Phòng Chăm sóc và Hỗ trợ người học, Trường Đại học Kinh tế Thành phố Hồ Chí Minh (2023), cũng đã khẳng định: “Bí quyết để “nâng tầm” bản thân khi KNM là không thể thiếu”.

** Đánh giá mức độ quan tâm đến đào tạo KNM cho người học*

Việc đánh giá đúng mức độ quan tâm đến đào tạo KNM cho người học là cần thiết để các trường học có biện pháp quản lý, xây dựng kế hoạch đào tạo KNM cho người học. Kết quả khảo sát

cho thấy phần lớn người học được khảo sát nhận thức được vai trò và tầm quan trọng của KNM, và khẳng định KNM rất cần thiết không chỉ cho công việc tương lai mà còn cho việc học tập, các mối quan hệ với bạn bè và hành vi xã hội. Tuy nhiên, người học ít quan tâm đến việc luyện tập KNM hoặc có nhận thức sai lệch về cách thức luyện tập.

Cụ thể, nội dung “Bạn có tích cực luyện tập KNM không?” có 53,33% trả lời là “Không quan tâm” (tỷ lệ % cao nhất trong số các nội dung được hỏi, tức là mức độ quan tâm thấp nhất) (tất cả 16 người trả lời “Không quan tâm” đều là người học). Trong các nội dung được khảo sát, mức độ quan tâm cao nhất là nội dung “Kỹ năng mềm có cần được luyện tập thường xuyên không?” được đánh giá cao nhất với 71,29% trả lời là “phải luyện tập thường xuyên”.

Kết quả của nghiên cứu này tương tự như kết quả của Lai và cs. (2021); Nguyễn (2021 & 2022); Phòng Chăm sóc và Hỗ trợ Người học, Trường Đại học Kinh tế TP. Hồ Chí Minh (2023).

2.2.2. Nhận thức về vị trí, vai trò và các kỹ năng cần thiết trong việc đào tạo KNM cho người học tại trường Cao đẳng Điện Biên

Không phải ai cũng nhận thức đúng về vị trí và vai trò của việc đào tạo KNM cho người học. Kết quả khảo sát cho thấy tổng điểm trung bình $X = 3,54$ trong khoảng 3,41- 4,20, tương đương với mức đánh giá “Quan trọng”. Xem xét từng nội dung khảo sát cho thấy có 04 nội dung khảo sát trong khoảng 3,41- 4,20 tương đương với mức đánh giá “Quan trọng” và không có nội dung trong khoảng 4,21- 5,0 tương đương với mức đánh giá “Rất quan trọng”. Tuy nhiên, vẫn còn một nội dung trong khoảng 2,61 -3,40, tương đương với mức đánh giá “Quan trọng”. Điểm trung bình của mỗi nội dung gần như tương ứng với mức đánh giá của từng nội dung. Như vậy, tất cả các nội dung được khảo sát, cho thấy KNM có vị trí và vai trò quan trọng đối với người học.

2.3. Đánh giá hoạt động đào tạo KNM cho người học tại trường Cao đẳng Điện Biên

2.3.1. Đánh giá nội dung và hình thức đào tạo KNM cho người học

Để hoạt động đào tạo KNM cho người học đạt hiệu quả, việc xác định hình thức đào tạo là yếu tố cơ bản và quan trọng. Nếu hình thức đào tạo

không được xác định đúng đắn, hoạt động đào tạo có thể không đạt được kết quả tốt. Để đánh giá đúng hình thức hoạt động đào tạo KNM cho người học, dựa trên một số nghiên cứu trước đây, nghiên cứu này đã khảo sát 30 người. Kết quả khảo sát cho thấy tổng điểm trung bình $X = 3,51$ trong khoảng 3,41- 4,20, tương đương với mức đánh giá “Đồng ý”.

Xem xét từng nội dung khảo sát cho thấy có 04 nội dung khảo sát trong khoảng 3,41-4,20 tương đương với mức đánh giá “Đồng ý” và không có nội dung nào trong khoảng 4,21- 5,0 tương ứng với mức đánh giá “Rất đồng ý”. Tuy nhiên, vẫn còn một nội dung trong khoảng 2,61-3,40, tương đương với mức đánh giá “Một phần đồng ý”. Điểm trung bình của mỗi nội dung gần như tương ứng với mức đánh giá của từng nội dung.

2.3.2. Đánh giá và lựa chọn các kỹ năng cần thiết trong đào tạo KNM cho người học

Nhiều nghiên cứu và thực tiễn đào tạo cho thấy có rất nhiều KNM cần thiết để đào tạo người học. Dựa trên các nghiên cứu trước đây và tình hình thực tế của người học, nghiên cứu này đã lựa chọn 11 kỹ năng để khảo sát. Ngoài ra, phiếu khảo sát còn có tính mở bằng cách thêm mục “Khác” vào bảng câu hỏi để người trả lời có thể bổ sung (nếu cần). Kết quả khảo sát cho thấy tổng điểm trung bình $X = 3,56$ trong khoảng 3,41-4,20, tương đương với mức đánh giá “Cần thiết”. Xem xét từng nội dung khảo sát cho thấy có 04 nội dung khảo sát trong khoảng 3,41-4,20 tương đương với mức đánh giá “Đồng ý”, và không có nội dung nào trong khoảng 4,21- 5,0 tương đương với mức đánh giá “Rất cần thiết”. Tuy nhiên, vẫn còn một nội dung trong khoảng 2,61-3,40, tương đương với mức đánh giá “Ít cần thiết”. Điểm trung bình của mỗi nội dung gần như tương ứng với mức đánh giá của từng nội dung. Với đánh giá này, các kỹ năng đều cần thiết để đưa vào chương trình đào tạo cho người học. Trong số các kỹ năng được xác định cần trang bị cho người học, “Kỹ năng ứng dụng khoa học và công nghệ” được đánh giá cao nhất với điểm số = 4,00; “Kỹ năng quản lý cảm xúc” được đánh giá thấp nhất với điểm số = 3,45. Với những kết quả và đánh giá này, Nhà trường cần có kế hoạch mở các lớp học “Kỹ năng ứng dụng khoa học và công nghệ” cho người học.

2.4. Một số đánh giá về hoạt động đào tạo KNM cho người học tại trường Cao đẳng Điện Biên

2.4.1. Kết quả đạt được

Trường Cao đẳng Điện Biên luôn đặt chất lượng đào tạo lên hàng đầu. Trường đã không ngừng đổi mới nội dung, phương pháp, hình thức đào tạo; ứng dụng công nghệ thông tin vào các hoạt động của Trường, đặc biệt là trong hoạt động giảng dạy và học tập. Chất lượng nguồn nhân lực do Trường đào tạo đã được xã hội ghi nhận và đánh giá cao. Đặc biệt, công tác đào tạo KNM đã đóng góp đáng kể vào chất lượng đào tạo của Trường. Hoạt động này đã gắn liền với quy trình đào tạo kiến thức chuyên ngành của Trường.

Kết quả khảo sát cho thấy, người học đã nhận thức được “tầm quan trọng” của KNM (=3,6). Điều đó có nghĩa là KNM đã trở thành yêu cầu bắt buộc trong quy trình đào tạo của trường Cao đẳng Điện Biên. Theo kết quả nghiên cứu, hơn 50% người học có kết quả học tập tốt, trong phương pháp học tập, các em đã vận dụng KNM vào các môn học và khi tham gia các phong trào. Các kỹ năng được nhà trường đào tạo đã được người học vận dụng tốt như kỹ năng thuyết trình trước đám đông, kỹ năng quản lý cảm xúc, kỹ năng giao tiếp và xây dựng mối quan hệ. Đội ngũ giảng viên của Nhà trường nhận thức rằng khi đào tạo theo chương trình mới, người học phải tiếp thu một lượng kiến thức lớn, nghiên cứu tài liệu, do đó việc xây dựng một phương pháp học tập hợp lý là vô cùng quan trọng. Chính vì vậy, dưới sự hướng dẫn của giảng viên, người học đã hình thành được kế hoạch học tập khoa học, khả năng tra cứu tài liệu nhanh chóng, tìm kiếm thông tin hiệu quả. Việc học tập dưới áp lực thi cử cùng với các hoạt động trên lớp, trên trường không hề nhỏ. Vấn đề đặt ra là làm sao để không bị quá tải mà vẫn đảm bảo kết quả tốt. Với những KNM được trang bị, người học biết cách cân bằng giữa việc học và tham gia các hoạt động trên lớp, trên trường; đảm bảo hiệu quả công việc và sức khỏe cho bản thân. KNM đã dạy cho người học biết phân bổ thời gian hợp lý cho từng nhiệm vụ, đảm bảo tính khoa học và hiệu quả cao. Như vậy, có thể thấy KNM là công cụ đắc lực giúp người học học tập tốt hơn và tiếp thu kiến thức hiệu quả hơn. Đồng thời, đây cũng là yếu tố quan trọng giúp người học dễ dàng tham gia các hoạt động hơn.

2.4.2. Hạn chế

Mặc dù Nhà trường nhận thức đầy đủ về vai trò và tầm quan trọng của KNM trong quá trình đào tạo, nhưng thực tế Nhà trường chưa quan tâm đúng mức đến việc đào tạo KNM. Nhà trường chưa có trung tâm đào tạo KNM và cấp chứng chỉ cho người học.

Một số giảng viên chưa có nhận thức đầy đủ và đúng đắn về việc rèn luyện KNM cho người học. Kết quả khảo sát và phỏng vấn cho thấy giảng viên chỉ tập trung truyền đạt kiến thức môn học cho người học mà chưa quan tâm đúng mức đến việc rèn luyện KNM cho người học. Do đó, khi lồng ghép các kỹ năng thường gây khó khăn và mất thời gian, đặc biệt đối với các giảng viên trẻ mới ra trường, chưa có nhiều kinh nghiệm trong việc giảng dạy và lồng ghép các kỹ năng giảng dạy. Trong khi đó, việc truyền đạt kỹ năng đòi hỏi sự khéo léo và sáng tạo trong việc xây dựng phương pháp giảng dạy phù hợp để tránh bị cuốn vào việc dạy KNM mà quên mất việc truyền đạt kiến thức chuyên môn.

2.5. Đề xuất giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo KNM cho người học tại trường Cao đẳng Điện Biên

Một là, tổ chức tuyên truyền nâng cao nhận thức cho các lực lượng giáo dục trong Trường về vị trí, vai trò và tầm quan trọng của việc đào tạo KNM cho người học

Hoạt động này giúp đội ngũ quản lý, giảng viên, người học và các lực lượng xã hội liên quan thấy được vai trò, ý nghĩa, tầm quan trọng và sự cần thiết của việc đào tạo KNM cho người học, từ đó tạo sự đồng thuận, động lực, quyết tâm, ý thức trách nhiệm và cam kết từng bước xây dựng và phát triển chất lượng trong Trường. Khi nhận thức được nâng cao, thói quen và kỷ luật được hình thành trong Trường, mỗi cá nhân, đơn vị, tùy theo chức năng, nhiệm vụ, cần phải có trách nhiệm với công việc của mình, đảm bảo công việc thực hiện đạt chất lượng cao và đạt được mục tiêu đề ra. Mọi hành động đều xuất phát từ nhận thức, do đó, việc tổ chức nâng cao nhận thức của lực lượng giáo dục trong Trường về vị trí, vai trò và tầm quan trọng của việc đào tạo KNM cho người học cần được lãnh đạo Nhà trường triển khai ngay.

Hai là, lựa chọn KNM phù hợp với chương trình đào tạo của ngành và mục tiêu của Trường

Mục tiêu của một chương trình đào tạo phải là trang bị cho người học đầy đủ kiến thức, kỹ năng và thái độ. Chính vì vậy, kỹ năng cứng là nền tảng chính của chương trình đào tạo, nhưng KNM cũng cần được tích hợp tốt để có một sự nghiệp thành công. Việc phát triển kiến thức chuyên môn và KNM được trau dồi tốt nhất khi kiến thức lý thuyết được vận dụng khéo léo vào thực tiễn. Điều này có thể đạt được thông qua các chương trình, hoạt động và thậm chí cả trong thực tiễn giảng dạy của Nhà trường.

Ba là, xây dựng kế hoạch lồng ghép giáo dục KNM cho người học vào chương trình đào tạo

Như đã phân tích ở trên, trong những năm gần đây, Trường Cao đẳng Điện Biên đặc biệt quan tâm đến trang bị KNM cho người học. Nhiều khóa học và chủ đề thảo luận về KNM đã được diễn ra. Trong bối cảnh đó, KNM cho người học được biết đến với một tên gọi khác, Kỹ năng sống. Do đó, giáo dục KNM tại Nhà trường là một vấn đề cấp bách và thường được thực hiện dưới hình thức giảng dạy thành các học phần độc lập trong chương trình đào tạo. Tuy nhiên, nếu chỉ giảng dạy KNM cho người học thông qua các lớp học riêng lẻ, kết quả có thể không cao. KNM cần được rèn luyện liên tục trong quá trình học tập tại Trường. Vì vậy, để KNM được hình thành và bổ sung liên tục, cần được lồng ghép vào các môn học chính.

Bốn là, tổ chức rèn luyện KNM cho người học thông qua hoạt động ngoại khóa

Cần xây dựng mô hình lớp học chuyên sâu, rèn luyện KNM thông qua hoạt động ngoại khóa, tích cực tham gia các hoạt động của Trường, đồng thời, các cơ sở giáo dục phải thường xuyên kết nối với doanh nghiệp hoặc cơ sở thực tập để hỗ trợ người học học tập các KNM thiết thực phục vụ cho công việc sau này. Để tổ chức rèn luyện KNM cho người học thông qua hoạt động ngoại khóa, Trường cần giao cho phòng Công tác HSSV – bảo đảm chất lượng giáo dục và Đoàn Thanh niên xây dựng kế hoạch chi tiết tổ chức các hoạt động ngoại khóa. Ngoài ra, giao cho các Khoa, Bộ môn chuyên ngành xây dựng và triển khai kế hoạch chi tiết các hoạt động kết nối với doanh nghiệp trong quá trình thực tập, bồi dưỡng các KNM cần thiết.

III. KẾT LUẬN

Xu hướng toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế và cuộc Cách mạng Công nghiệp 4.0 đã mang lại cho đất nước ta nhiều lợi ích trên mọi lĩnh vực của đời sống xã hội. Tuy nhiên, sự thay đổi to lớn này đã tác động không nhỏ đến nhu cầu lao động của nền kinh tế mới. Điều này dẫn đến việc các doanh nghiệp và nhà tuyển dụng đòi hỏi người lao động không chỉ có trình độ chuyên môn mà còn phải có KNM để đáp ứng những thay đổi trong thời đại mới. Trường Cao đẳng Điện Biên đã nhận thức được tầm quan trọng đó và đã có nhiều thay đổi về chương trình, nội dung và phương pháp đào tạo, trong đó, tập trung nâng cao chất lượng đào tạo KNM cho người

học được xem là một giải pháp quan trọng. Tuy nhiên, kết quả nghiên cứu cho thấy người học mới tốt nghiệp vẫn còn nhiều hạn chế, thiếu nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của KNM. Để giải quyết kịp thời, Trường Cao đẳng Điện Biên cần triển khai 4 giải pháp gồm (i) Tổ chức tuyên truyền nâng cao nhận thức cho đội ngũ giáo dục trong Trường về vị trí, vai trò và tầm quan trọng của việc đào tạo KNM cho người học; (ii) Lựa chọn KNM phù hợp với chương trình đào tạo và mục tiêu của Trường; (iii) Xây dựng kế hoạch lồng ghép giáo dục KNM cho người học vào chương trình đào tạo; (iv) Tổ chức rèn luyện KNM cho người học thông qua hoạt động ngoại khóa.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb Chính trị quốc gia Hà Nội, tập 1.
- Lai Duy Long, Nguyễn Minh Đoàn, Nguyễn Thành Trung, Hoàng Trọng Tuấn (2021), “Thực trạng kỹ năng mềm của sinh viên tại một số trường đại học thành viên thuộc Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh”, *Tạp chí Phát triển Khoa học và Công nghệ*, 5(2), 1-7.
- Nguyễn Thị Vân Anh (2021), “Kỹ năng mềm của sinh viên tốt nghiệp Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn - Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh: thực trạng và giải pháp”, *Tạp Chí Giáo dục*, 514(2), 28-33.
- Nguyễn Thị Vân Anh (2022), “Phát triển kỹ năng viết đoạn văn theo hướng tiếp cận bài tập cho sinh viên năm thứ nhất chuyên Anh, Đại học Tây Bắc”, *Tạp chí Giáo dục*, 22(12), 48-53.
- World Bank (2015). Báo cáo hội nhập dịch vụ ASEAN. Ngân hàng Thế giới, Washington DC. <http://iab.worldbank.org>